

Lokale forbedringer gir bedre psykiatritilbud

Timeinnkalling via SMS, bruk av standardisert utredningsmal og utarbeiding av henvisningsveiledere for fastleger. Dette er bare noen eksempler blant en lang rekke kreative tiltak som deltakerpoliklinikkene i gjennombruddsprosjektet KEPP har prøvd ut.

I løpet av 7–8 måneder har 24 team fra 30 poliklinikker over hele landet tilegnet seg forbedringskunnskaper som kommer både pasienter og arbeidsplasser til gode. Gjennombruddsprosjektet Kvalitet og effektivitet i polikliniske tjenester for mennesker med psykiske lidelser (KEPP) har hatt som mål å forbedre det polikliniske tjenestetilbudet i tråd med anbefalinger i bl.a. Opptreppingsplan for psykisk helse og Legeforeningens statusrapport om psykisk helse (1, 2). Budsjettet har vært på beskjedne 2 millioner kroner.

Teamarbeid – en nøkkelfaktor

I Tromsø har KEPP-prosjektet ført til økt samarbeid og bedre kommunikasjon mellom den voksenpsykiatriske poliklinikken og fastlegene.

– Fastlegene ønsker tilbakemelding om sine pasienter tidlig i behandlingsforløpet. Poliklinikken på sin side etterlyser bedre henvisninger fra legene. Dette har vært rammen for vårt prosjekt, sier Trygve Deraas i arbeidsgruppen fra Psykiatrisk senter for Tromsø og Karlsøy. Som lege og praksiskonsulent har Deraas hatt en sentral rolle som kontaktperson mellom poliklinikkens ansatte og distriktets 54 fastleger. Sammen har man utarbeidet maler for henvisninger og tilbakemeldinger og tatt i bruk et skåre-system for å vurdere kvaliteten på disse, både før og etter prosjektperioden.

– Kvaliteten på poliklinikkens tilbakemeldinger til fastlegene økte med 70 % i prosjektperioden, og kvaliteten på fastlegenes henvisninger ble forbedret med 11 %. Det er vi svært fornøyd med, sier Trygve Deraas. Han understreker at for å få vedvarende forbedringer, må prosessen med å implementere nye rutiner pågå over lengre tid. Poliklinikken har derfor konkrete planer om å følge opp arbeidet og kontakten med legekantorene etter prosjektslutt.

En annen poliklinikk som kan vise til imponerende resultater er DPS Gjøvik/Hadeland.

– Vi hadde som mål at minst 50 % av pasientene skulle få diagnose fastsatt av spesialist i løpet av de fem første konsultasjonene. Tidligere var denne andelen 4 %. I løpet av prosjektperioden ble over 400 pasienter vurdert ved poliklinikken. Andelen som fikk diagnose i tråd med målsettingen, gikk opp til 52 %, opplyser enhetsleder Paul Bowden. Hovedtiltaket har vært å innføre nye rutiner for diagnosesetting og å ansvarliggjøre behandlerteamene. – Nå får pasientene et bedre tilbud og allmennlegene raskere tilbakemelding, sier han.

Bedre for brukerne

– For oss brukere gir det trygghet å vite at vi kan få den hjelpen vi trenger når vi trenger den. Jeg er overbevist om at gjennombruddsprosjektet gjør at psykisk syke får et bedre poliklinisk tilbud, sier Else-Marie Falch Gulbrandsen, fylkesleder i Mental Helse, Oslo. Hun har fulgt prosjektet siden begynnelsen. – Det er gledelig og imponerende at så mange poliklinikker har fått ned ventetiden for behandling i løpet av den korte prosjektperioden, sier hun, og er også svært tilfreds med at individuell plan har vært et prosjekttema for flere arbeidsgrupper. – Individuell plan er et verktøy for å nå egne mål, og gir brukerne nytt håp om en bedre fremtid for seg og sine nærmeste. En hensiktsmessig individuell plan er dessuten arbeidsbesparende, og fører trolig til et bedre samarbeidsklima mellom de ulike aktørene, sier Else-Marie Falch Gulbrandsen.

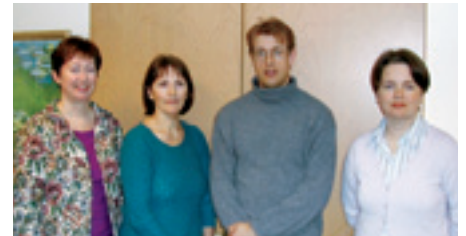
Bør forankres

Gjennombruddsmetoden («breakthrough series») er et konsept for kvalitetsforbedring. Ideen er å skape kultur for læring og kvalitetsutvikling gjennom system- og prosessendringer som fører til dokumenterbare forbedringer.

KEPP er det sjuende gjennombruddsprosjektet siden 1998 og det fjerde innen psykiatrifeltet. Bakgrunnen for prosjektet var blant annet Legeforeningens bekymring over den store variasjonen i klinisk aktivitet ved landets psykiatriske poliklinikker, uttrykt i undersøkelser gjort av SINTEF Helse (3). Da Helse- og omsorgsdepartementet i 2003 etterlyste tiltak for å bedre effektiviteten på området, tilbød Legeforeningen seg å gjennomføre et tverrfaglig gjennombruddsprosjekt.

– Legeforeningen har understreket at effektivitetsbegrepet ikke utelukkende må knyttes til produktivitetsmål. Effektivitet må forstås i sammenheng med behandlingsforløp, samhandling og tilgjengelighet – og er således en del av den totale kvaliteten i helsetjenester for mennesker med psykiske lidelser, sier Hans Kristian Bakke, Legeforeningens president. Han mener gjennombruddsmodellen er en fortreffelig metodikk for praktisk kvalitetsarbeid, og at den fortjener en bredere forankring i helsetjenesten.

Dette synet får nå støtte hos helsemyndighetene. Under KEPP-prosjektets sluttkonferanse i mars berømmet departementsledelsen arbeidet som deltakerne har lagt ned og resultatene de har oppnådd.

Medarbeiderne ved Psykiatrisk senter for Tromsø og Karlsøy har styrket samarbeidet med primærlegene i distriktet. Fra v.: Unni Holand, Ann-Mari Steinnes, Trygve Deraas og Grethe Freim. Foto UNN

– Poliklinikkene har med forholdsvis enkle midler vist at det er mulig å oppnå store effektivitets- og kvalitetsforbedringer. Dette er resultater og erfaringer som flere kan dra nytte av, sa statssekretær Jan Otto Risebrobakken.

Positive ringvirkninger

– Det er ingen tvil om at gjennombruddsmodellen er på full fart inn i den norske helsetjenesten, konstaterer Ove Kjell Andersen i Medisinsk fagavdeling i Legeforeningens sekretariat. Han er koordinator for de 12 prosessveilederne som har vært pådrivere for KEPP-prosjektet. Han viser bl.a. til kvalitetsarbeidet som drives ved Ullevål universitetssykehus, når det spørres om ringvirkninger av gjennombruddsprosjektene. Ullevål har gjennomført en serie med gjennombruddsprosjekter i ulike kliniske enheter, og prosjektene har avstedkommet verdifull og praktisk forbedringskunnskap som kan spres videre til andre institusjoner og fagmiljøer. Det er økende interesse for denne tilnærmingen til kvalitetsarbeid, ikke minst blant legene. – Folk begynner å forstå at forbedringskunnskap er et viktig supplement til fagkunnskap. Brukt i kombinasjon, har de to kunnskapstypene et kraftfullt potensial i arbeidet med å forbedre helsetjenesten, sier Ove Kjell Andersen.

Tom Sundar

tom.sundar@legeforeningen.no
Medisinsk fagavdeling

Litteratur

1. Psykiske lidelser – Faglighet og verdighet. Rett til utredning, diagnostisk vurdering og målrettet behandling. Oslo: Den norske lægeforening, 2004.
2. Bakke HK. Nytt nasjonalt gjennombruddsprosjekt. Tidsskr Nor Lægeforen 2004; 124: 2281.
3. Opptreppingsplan for psykisk helse – status etter fire år. Trondheim: SINTEF Unimed Helsetjenesteforskning, 2003.